

APĂRAREA NAȚIONALĂ

organ național independent.

Apare: Miercuri, Vineri și Duminică.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

strada Carolinei Nr. 5.

ABONAMENTELE:

Pentru monarhia austro-ungară:

Pe un an 24 cor., 6 luni 12., 3 luni 6 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe an 25 franci, 6 luni 13 franci, 3 luni 7 franci.

Abonamentele se plătesc înainte.

Proprietari și editori:

Dr. Eusebie Antonovici, cand. de adv.

Valerian Halip, notar.

Constantin Jescu, țaran.

Vasile Maghior, paroh.

Dorimedont Vlad, inv. sup.

INSERȚIUNILE:

Un rind petit sau spațiul său coastă pentru publicarea odată 12 bani, de două ori 18 bani, de trei ori 24 bani. — Reclame la finea textului coastă șirul de petit 50 bani.

Prenumeratiunile se primesc la administrație; Inseratele la „Societatea tipografică bucovineană” în Cernăuț.

Epistole nefrancate nu se primesc. — Manuscriptele nu se înapoiază

Un număr costă 20 bani.

Cernăuț, 28 Septembrie 1907.

Sîmbătă în 21 l. c. s' așut în Cernăuț adunarea gen ală a asociațiunii învățătorilor din țară. La ordinea zilei era ca punctul al treilea „afacerea urcării salariilor învățătorilor”, o afacere pe cit de veche, pe atit de ponderoasă, dovadă că adunarea a fost deosebit de bine cercetată și că toți deputații, cari au primit invitațiuni la aceasta adunare, n'au ezitat de a se înfățișa. Referatul în aceasta afacere a fost predat de dl Chisanovici, care apoi a fost sprijinit și de mai mulți deputați. Scopul acestei adunări nu a fost altul, decît de a determina dieta țării, ca să recunoască pretenziunea învățătorilor de justă și să caute resursele necesare pentru a putea acoperi spesele, ce vor urma din urcarea salariilor învățătorilor.

Scopul prim a fost ajuns cu desăvîrșire, căci la aceasta adunare nu a fost unul, care să nu fi recunoscut pretenziunea învățătorilor de justă, lucru care nici nu se putea altfel, căci toată țara știe, că salariile, ce le primesc învățătorii, sint atît de minimale, încît nu ajung nici pentru existența cea mai modestă. Și noi, pe cari învățătorii s'au deprius — nu din convingere, ci numai seduși fiind de contrarii noștri politici, — a ne privi ca dușmani, cari nu li îngăduim o ameliorare a stării lor materiale misere, sîntem deplin de acord cu toate elementele din țară, că pretenziunea lor e de tot justă și că soluțiunea acestei afaceri nu poate suferi nici o amîinare, ci trebuie să urmeze chiar în sesiunea prezentă a dietei. Noi vom fi cei de pe urmă, cari am pune realizării pretenziunii învățătorilor bețe în roate, ci mai virtos ne-am întrepus totdeauna și ne vom întrepune și în viitor pentru ameliorarea stării materiale a învățătorimii noastre, convinși fiind, că un suflet mulțemit prestează inzecit atîta, cît un suflet malcontent.

Ca și toți prezenții la aceasta adunare am luat și noi la cunoștință espunerea d-lui deputat Aurel Onciul, care cu o sumedenie de cifre a încercat în aceasta adunare să documenteze, că obiecțiunea, ce se făcea din multe părți, precum că țara momentan nu dispune de fondurile necesare pentru a putea urca salariile învățătorilor, nu este exactă, și nu a putut decit să ne

bucure, cînd am înțeles din aceste espuneri, că dacă se vor accepta proiectele de lege înaintate dietei actuale de acest deputat, finanțele țării sint salvate și prin urmare și soluțiunea afacerii privitoare la urcarea salariilor învățătorilor aflată.

Prevedem că odată ce va fi dispărut din discuția publică aceasta afacere, și vederile politice, cari au dispărît tabăra romînă în două cete beligerante se vor limpezi, apropiindu-ne de pacea de care avem atîta lipsă în țărișoara noastră.

Și ca să nu ni stricăm și nouă și d-lor învățători aceasta bucurie, care ne-a cuprins pe toți, presupunem, că dl deputat Aurel Onciul în espunerea cifrelor, cu cari s'a încercat să documenteze sanșrea finanțelor țării, a fost condus de puțin pesimism și cifrele induse de d-sa sint cu desăvîrșire exacte.

Presupunem că de astădată d-sa în calculările sale n'a comis nici o greșală și că prin urmare orișice desamăgire, atit pentru d-sa, cît și pentru învățătorime, va fi esclusă; presupunem că premisele scoase în relief sint veritabile și concluziunea logică corectă. Învățătorimea care a jertfit atîta pentru dl Onciul și prietenii săi politici, are dreptul de a pretinde dela d-sa atîta francheță. Și deci noi nici nu sîntem îndreptățiți și nici chemați a examina veritabilitatea acestor cifre și logica d-lui Onciul, căci responsabilitatea pentru exactitatea expunerii sale, d-sa singur o poartă. Ne-ar durea mult însă pe noi însuși, iar pe domnii învățători încă și mai mult, dacă dl Aurel Onciul ar fi comis vr'o greșală, în urma căreia ar veni o dezamăgire generală; dar asta presupunem că nu este verosimil, căci dl Onciul e autoritate în afaceri legislative și doar d-sa a luat întreaga responsabilitate pentru expunerile sale.

Mai avem o mică afacere, care ne pune pe gînduri, în ce privește francheța deputaților democratici, și căreia trebuie să-i dăm expresie.

Dl Lupu în rîvna sa, de a se mișina la putere, a știut să determine pe prietenii săi politici, ca să facă un junctim între afacerea privitoare la stabilizarea sa ca prezident al băncii țării și între afacerea privitoare la urcarea salariilor învățătorilor. Și logica d-lui Lupu era perfectă, căci știind d-sa, că nici

un membru din dietă nu va vota contra legii referitoare la urcarea salariilor învățătoresți, e natural că — fiind aceste două afaceri puse sub o pălărie — și toți deputații vor vota și pentru stabilizarea sa ca prezident al băncii țării și odată stabilitat, și mai departe va putea direge politica dupe placul său. Numai că dl Lupu în cazul acesta nu și-a dat sama de un factor însemnat. Precum fiecare deputat înțelege că ameliorarea salariilor învățătoresți e o necesitate absolută, așa cei mai puțini deputați pot înțelege, de ce să fie și stabilizarea d-lui Lupu o necesitate absolută și nici unul nu poate înțelege în ce conex cauzal stă afacerea salariilor învățătorilor cu afacerea stabilizării d-lui Lupu.

Perzistînd d-nii Onciul, Lupu și Cons. la acest junctim care este absolut neadmisibil, și fiind dupe cum sîntem informați, majoritatea deputaților contra stabilizării d-lui Lupu, ne temem că și proiectul de lege relativ la urcarea salariilor învățătoresți nu va intruni majoritatea, și atunci e greu a prevedea ce se poate întîmpla.

Este evident, că dl Lupu ca și pînă acuma și de astădată vroeste să profiteze de sprijinul învățătorilor în interesul său, exclusiv personal. Dar dacă aceste proiecte, aduse cu forță în nex cauzal, nu vor intruni majoritatea, vîna o vor purta-o d-nii Onciul, Lupu et Cons., cari de dragul unui interes personal, nu se sfiesc să jertfescă sute de învățători și prin urmare un popor întreg.

Fie cum va fi, dar noi toată responsabilitatea o punem pe capetele lor. Dătorința noastră este să somăm pe deputații noștri, cari nu aparțin curentului democratic, să se întrepună cu toată puterea pentru ameliorarea stării materiale a învățătorilor.

Vom reveni.

În atențiunea Consistoriului arhiepiscopal, a d-lor deputați și a d-lor prezidenți de pe lîngă tribunalele din Cernăuț și Suceavă.

În virtutea programului nostru, pe care vroim să-l videm adus la îndeplinire în totalitate, ne-am sînguit totdeauna de a delătura — orice atac la drepturile noastre garantate prin constituțiune. Îndoosebi am căutat ca orișice atac la autonomia bisericii

noastre să-l respingem cu desăvîrșire și să nu suferim nici o știrbire a prestigiului bisericii noastre. Orice caz de bagatelizare a legii noastre, ajuns la cunoștința noastră, l'am adus la cunoștința publică, cerînd dela forurile competente respectarea drepturilor noastre.

Chiar în unul din ultimii noștri numeri am adus în publicitate, că unii din judecătorii noștri nu țin cont de sărbătorile noastre orientale, ci fixează în aceste zile pertractări, la cari țaranii noștri sint citați să se înfățișeze înaintea judecătoriei. Urmarea a fost, că forurile competente au fost somate să dispună cele necesare pentru respectarea legii noastre, lucru ce, afară de unele excepțiuni, se și întîmplă indecomun.

Numai judecătorul dela pretura din Rădăuț, cu numele Strominger, își bate joc de poporul nostru, bagatelizînd serbătorile sale normale.

Avem înaintea noastră cîteva citațiuni la procesul dela judecătorie din Rădăuț cu numărul C. II 476/7, pentru domnii Ion Gramatovici paroch în Frătăușul vechiu, apoi pentru primariul Iftimi Ștreangă, și gospodarii Constantin Andreșan, Ion Isopescu, Simion Ungureanu și Vasile Moisiuc, cari toți au fost citați pe ziua de 11 Septembrie oarele 2 p. m. înaintea judecății, cu toate că dl judecător a știut prea bine că ziua aceasta e sărbătoare mare, că în ziua aceasta se prăznuște «Tăierea capului sf. Ion Botexătorul». Afară de astea, parochul Ion Gramatovici, care în acest proces figura ca martore principal, prin această citațiune a fost împiedecat în săvîrșirea funcțiunii sale ca preot.

Judecătorul Perlstein a mai citat pe ziua de 27 Septembrie înaintea judecătoriei din Rădăuț, pe primariul Iftimi Ștreangă și pe gospodarii Georgi a lui Iftimi Ștreangă și Andrei Bereholschi, cu toate că a trebuit să știe că în aceasta zi se prăznuște «Înălțarea sfintei cruci».

Bagatelizarea sărbătorilor noastre într'un astfel de mod, înseamnă o ofență la adresa bisericii noastre de

cătră bărbați cu studii academice. Ce ar zice d-ilor de exemplu, dacă un judecător român ar cita pe ziua de Iom Kippur sau Roscheshune pe un jidov înaintea tribunalului? Ar pune de bună samă pe toată presa în mișcare ca judecătorul român să fie pedepsit aspru.

Și noi nu vom suferi astfel de atacuri la adresa bisericii noastre, ci pretindem respectarea ei garantată prin constituțiune.

Aducem acest caz la cunoștință și cerem ca Consistoriul gr. or. în frunte cu I. P. S. S. Mitropolitul să pretindă satisfacție pentru aceasta ofenză, iar dela deputații noștri pretindem ca să se întreprună ca numiții judecători să fie trași la răspundere. Pe domniii președinți dela tribunalele din Cernăuț și Suceavă îi rugăm cu toată insistența să deie ordinele necesare, ca în viitor cazuri atât de regretabile să nu mai provină.

DIRECȚIUNEA BUNURILOR.

Sistemul de administrație la direcțiunea fondului religionar e așa, zicind, unic în felul său. În deosebi la ocuparea posturilor de funcționari joacă protecția, națiunea și simpatia personală primul rol. Voim de astădată să scoatem în relief mai multe cazuri eclatante, cari adevăresc pe deplin principiul care se observă. E încă în memoria tuturora, că în anul 1898 s'a ocupat postul de conducător al direcțiunii cu o persoană de protecție a contelui Ledebur, fostului ministru de agricultură pe timpul acela. Fără ca respectivul să fi avut alta recomandare decit menținerea unui post de Oberförster la contele Lebedur, deci fără studiile academice prescrise prin lege și fără de oareșicare care praxă pe terenul forestier, a fost decretat peste capul mai multor sute de funcționari de stat încărungați în serviciul silvic, ca șef al direcțiunii, acordându-i contele Ledebur din grația proprie și punga fondului cu ziua intrării în serviciul fondului zece ani de serviciu, așa că cu primirea decretului a primit imediat și dreptul la o pensie grasă din averea fondului. Nu putem crede, că contele Lebedur ar fi făcut aceasta din iubire față de fondul nostru, ci numai din motive egoistice, delaturind obligamentul pensionării dela punga proprie pe spatele fondului. Toate încordările în contra volniciei acesteia nemaipomenite au avut numai efectul, că mai mulți funcționari dela direcțiunea bunurilor, cari s'au opus cu toată forța contra denumerii acesteia, au fost trași în cercetare disciplinară și transferați la direcțiunile din vest. Urmările triste a acestui sistem de protecție suverană se văd și vor rămânea neșterse în istoria ultimilor zece ani ai administrațiunii fondului. Deocamdată nu ne vom ocupa mai în detalii cu persoana șefului direcțiunii, ci numai cu două propuneri, cari le-a emanat direcțiunea către ministerul de agricultură referitoare la ocuparea unui post de consilier de inspecție și la avansarea șefului actual al secției de amenajament la rangul de consilier. Aceasta o facem numai, ca să documentăm și acuma ținuta ostilă a șefului direcțiunii și a ministeriului față de fiii țării.

Din cauza imbulzei prea mari a agendelor de inspecție s'a ivit necesitatea, ca cele patru revire existente de inspecție să se împărțescă în cinci revire. De re-

gulă se decretează ca consilier de inspecție un maestru silvic din serviciul extern, căruia, după rangul său i se cuvine întâietatea avansamentului. Din nenorocire însă sint acu trei bucovineni, doi orientali și un german, la avansare. Direcțiunea a trebuit deci să caute chip și felu, ca nici unul din acești trei să fie avansat, ci peste capul acestora să fie decretat ca consilier de inspecție actualul conducător al biroului de șosele, care în decursul carierei sale de peste 17 ani nu și-a cîștigat alte merite decit că și-a adunat o avere de peste 80.000 de coroane și a băgat milioane de coroane în șosele și căi ferate nerentate încă pînă în ziua de astăzi. Deoarece însă respectivul nu avuse încă ocaziunea să facă și praxa necesară pe terenul silvic, căci în timp de 17 ani nu s'a ocupat decit cu proiectarea șoselelor, direcțiunea l'a trimis cu diete mari pe un an într'un revir de țară, de unde s'a întors după închipuirea sa și a direcțiunii, toată plină de experiențe și științe practice. În fine, ori de respectivul și-a cîștigat în anul acesta științele necesare pentru a conduce un revir de inspecție și a figura ca model funcționarilor încărungați în praxă, e irrelevant, lucrul principal e că forma s'a observat și șeful direcțiunii se poate mîndri, că tutelul său e mai apt decit ceilalți trei bucovineni pentru postul de inspecție, fiindcă pe lingă praxa de un an în serviciul silvic, s'a ocupat în decurs de 17 ani cu — construirea de șosele și căi ferate. Se face deci propunerea și se înaintează ministeriului. Rezolvarea e încă pendentă, de oarece ministerul are totuși oareșicare nedumeriri a încredința inspecția silvică unui om cu atîta praxă pe terenul șoselelor. Și noi credem că în interesul averii fondului ar fi cu mult mai consult, ca respectivul, pentru a cărui praxă pe terenul șoselelor a plătit fondul atîtea sume imense, să rămîie la calupul său, și să lase silvicultura aceluia, cari din capul locului s'au ocupat cu ea, căci decretarea sa ca consilier de inspecție poate să aducă numai daune fondului nostru.

Nu mai puțin interesant e alt caz. Actualul șef de amenajare, care prin grația șefului său a fost înaintat nu de mult la rangul al optelea, după informațiunile primite, nu are alte merite decit purtarea sa mitocănească față de funcționarii gr. or. atașați secției acesteia, pe cari îi trătează în modul cel mai brutal. Fără ca acest nostim conducător să poată corespunde măcar intrucitva postului pe care îl ocupă, lipsindu-i atît teoria cit și praxa, și cu toate că lucrările sale de pînă acuma sint inferioare de tot, are să fie avansat la rangul de consilier și conducător definitiv, fiindcă e probat în persecutarea funcționarilor romini și are pe lingă aceasta meritul că și-a adunat în decursul carierei sale de 18 ani de pe spatele fondului ca și cel dintăiu o avere de aproape 80.000 de coroane. Să judece lumea cit de bine li merge străinilor la fondul nostru. Toți sint remunerați pentru toată nimică cu sume mari și-și fac averi întregi, pe cînd funcționarii bucovineni sint mereu preterați, trecuți cu vederea la orice ocaziune și tratați mai rău decit hargății, în sfîrșit joacă rolul sclavului pe moșia proprie. Ocupîndu-ne mai în detalii cu cauzele acestui procedeu față de funcționarii bucovineni, am ajuns la convingerea, că dacă vrei să-ți faci la fond carieră și avere, trebuie să fii numai decit din Boemia sau cel puțin de naționalitate cehă. Ca dovadă pentru aserțiunea noastră amintim numai, că începînd dela șeful de secție din ministeriu, șeful direcțiunii, conducătorii

birourilor de șosele și amenajare, consiliul de domenii, un bogatan de 200.000 de coroane, consilierii de inspecție, în fine toți funcționarii din posturile conducătoare sint Cechi.

Să ne mai mirăm apoi, dacă la direcțiunea bunurilor toate trebile merg aievea și dacă urmașii strămoșilor noștri au ajuns a fi hargăți acolo, unde le compete dreptul de stăpîni.

Avem însă speranța, că deputații noștri vor pune stavilă volnicilor și nedreptăților acestora și vor insista cu toată autoritatea și puterea lor, ca să se curme odată cu sistemul observat și ca pe viitor să înceteze odată protecțiunea față de funcționarii străini și persecutare față de cei indigeni.

Țăranul român și comerțul.

De un timp încoace ne sbuciumăm ca peștele pe uscat. Ca popor agricol au trăit strămoșii noștri mai bine ca noi, deoarece din rodul pămîntului, pe care trăia un singur om, trebuie astăzi pe acelaș petec de pămînt să trăiască nu unul, ci în cele mai multe cazuri zece oameni, dacă nu mai mult. Stînd astfel lucrul, e natural, că vrînd nevrînd, trebuie să imbrățișeze și țăranul român și alte meserii pe lingă agricultură. Dar tocmai aici dai de cele mai mari greutăți. Deschizi o prăvălie românească de exemplu, nu o poți purta mai mult de un an, deoarece tocmai aceia, dela cari crezi că te vor sprijini, tocmai aceia zic, te sapă, ca să te nimicească. Nu odată am auzit pe unul și pe altul zicînd cu invidie: «Ce, el vra să se facă negustor?! Decit i-oi da lui bani, mai bine îi svîrl în glod». Și în aceasta privință sint țărani foarte mult sprijiniți de corifeii democrației. Un exemplu: «Popa» din Stroiești ține din nefericire o dugheană. Se începe anul școlar. «Popa» tot din nefericire ține și requizite pentru școală, precum caete, penițe, negreală, etc. Micii elevi cumpără iarăși din nefericire requizitele necesare la «popa». Ce se întimplă? Auzi lume și te miră. Caetele nu-s bune, pentrucă-s cumpărate la «popa». Ei, unde ajungem, dacă purcedem astfel? Bine, conced, că sint la mijloc chestiuni personale dușmane. Dar să stăm strîmb și să judecăm drept. Dacă sădîm în inimile copilașilor dela 7—13 ani sămînța dușmăniei și a pizmei noi învățătorii și preoții acuma în școală, apoi unde vom ajunge?

Ni dăm noi sama că maxima latină: «Verba movent, exempla trahunt» se va valida în timpul cel mai recent? Trebuie copiii din școală acuma să se grupeze înimicește în două partide? Nu putem noi abandona politica măcar în școală și în biserică? Nu ni putem noi strînge mina prietenește măcar înaintea copiilor? Nițică călcare pe inimă și ar fi posibil. Dar unde să fie acea nițică călcare pe inimă, cînd acel Onciul, care nu se teme nici de împăratul, imi e conducătorul meu politic? Ce-mi pasă mie de starea culturală a țăranului, dacă eu în ochii lui Onciul is politician de frunte? Doară el mi-a dat și portretul său, atît de drag mă are. Democrat adevărat să fii, e lucru foarte lăudabil, dar democrat de pînura unui Lupu și Onciul, să te fe-rească D-zeu. Nu vă lăsați seduși de patima politică pînă și în școală, și atunci vom pute prospera ca popor inteligent. Cînd întreprinde vre-un român vre-un negoț, cînd imbrățișează vre-o meserie, să sărîm cu toții, ca să-l sprijinim, uitînd că unul e democrat — după fapte pseudo-democrat — iar altul e apararist. Cazul din Stroiești, precum și

vestea ce se lansează, că învățătorii din districtul Humorului ar fi decis să nu mai dea — se vede că tot din cauze politice — băeți la gimn. gr. or. din Suceava, trebuie să-l doară pe orice om fără prejudeță. Iar faptele aceste nu-i pot nicidecum numi pe învățătorii «adevărați conducători ai poporului».

Observatorul.

„APARAREA NAȚIONALĂ” ÎN ȚARA.

Din Cupca.

Tămbălău d-lui Cuparencu și apucături democratice.

Dl Cuparencu nu s'a săturat de isba, ce-a căpătat-o la ultimele alegeri, ci aleargă după glorie; vrea numai decit, coaste ce va costa, să imble prin gurile oamenilor. După ce s'a lăsat sărbătorit în Dorna într'un mod nu tocmai lăudabil, a ținut de necesar, să se arete și oame-nilor din districtul Storoginetului în toată strălucirea sa de candidat picat. Și-a ales spre acest scop comuna Cupca, unde din nenorocire s'au aflat oameni de tagma d-sale, cari i-au ținut hangul. Și nu mi-i ciudă de țărani, oameni fără cultură, că se lasă prinși în mreja lanfanoniilor d-lui Cuparencu, ci mă miră mai mult, că un om cult, superiorul Mitrofanovici, dă mîna de ajutor la aranjarea astorfel de comedii. D sa te asigură la ori și ce ocaziune — chiar pe onoarea d-sale — că nu se amestecă de loc, dar chiar de loc în politică. Nu vrea să știe nici de partid, nici de Aurică nici de Florică, ba chiar nici de Misiu, dar de agitat a agitat, ba zice-se c'a întreprins pe timpul alegerilor și o călătorie de apostolat democratic prin comuna Suceveni; și chiar acu, cînd a ținut dl Isopescu adunarea sa în Cupca, trecînd d-sa pe la locul de adunare, unde era strînsă mulțimea poporului, striga cit îi ținea baierile gitului: »Ce, așteptați pe deputatul jidovesc? Mergeți acasă! Acesta nu-i deputatul vostru, ci a popilor și jidanilor!« Ei, vedeți: D-sa nu se amestecă în politică, chiar și se jură pe norocul copiilor, că nu se amestecă. Numai acuma s'a scăpat oleacă și s'a trîntit în frac și cilindru, ca să-l întimpe pe marele naționalist Cuparencu. O mică schimbare între pocloanele, ce le face consilierilor consistoriali pentru primirea feciorului său în seminar și între frumoasele complimente, ce le face preuțimii.

Dar să-l lășăm pe dl Mitrofanovici cu onoarea d-sale deocamdată de o parte, și să admirăm agerimea spiritului d-lui Cuparencu, cu care știe d-sa aranja tămbăleie, nu știu din simț pur național *) sau numai din distracție. Cauza ni-i în fine irelevantă, destul c'a fost tămbălău cu călăreți, cu steaguri și cu muzica »Sicilienilor« din Corcești. Dar ca să fie sigur de reușită, și-a ales ca mijloc potrivit banca raiffeisiană de curînd înființată, pe superiorul Mitrofanovici și pe agitatorul său de forță, un scăpătat, care n'are azi nici o palmă de loc din 40 de fălci. Aceștia au făcut totul așa că treaba a mers strună. Au trimăs adevărat Simbătă oameni dela casă la casă, să li spuie, că »vine mine Cuparencu la școală și aduce bani cu dînsu. Cui îi trebuie bani să împrumute să vie mine la școală.«

Cînd au auzit Cupcenii de bani, s'au dus toți cu mic cu mare, avînd grijă de ași lua și cite-o pungă și făcîndu-și pe

*) Simțul național al d-lui Cuparencu ni-i cunoscut dela recenta alegere comunală din Cuciurmare și dela destoinicia, cu care a purtat agendele băncii raiffeisiene din aceeaș comună. L'am întreba numai cine respunde pentru cele 17000 cor. împrumutate de d-sa din bancă celor doi prietini ovari.

drum răfuiala, cam ciți bani să ceară împrumut dela dl Cuparencu. Ca să aibă aspect și mai pronunțat național au adus și niște rusnaci din Corcești cu muzica lor cu tot. Așa a fost primit dl Cuparencu în Cupca Duminică în 22 Sept. sau mai bine zis și-a pregătit singur primirea. Ajuns la școală sub buibuiturile săcălușurilor — praful l'a cumpărat d-sa — a început a înșira teie de curmeie cu osanale lui Aurică și lui Florică. Din toată vorba d-sale au priceput țărani înșă numai durerea ce o simțeste că n'a putut reuși la alegere, așa că au avut oamenii ce rîde. De bani înșă n'a amintit nimic, ci i-a îmbătat pe oameni numai cu vorbe goale, căci să li fi spus, că n'a adus bani, îl petreceau oamenii altfel înapoi.

Dar vreți să știți, ce va scrie »Voința« despre acest tîmbălău? O știu dinainte și v'o pot spune. Ea va scrie cam așa: »Dragostea cea mare, ce-o arată țărănimea adevăraților ei prietini se cunoște și din primirea grandioasă etc. etc.« și așa mai departe pe această strună. Da, dragoste adevărată. Dragoste cătră banii așteptați, nu cătră dl Cuparencu. Dar așa știu democrații noștri a falsifica opinia publică; căci is meșteri doară. Da meșteri neîntrețuți în falsificarea adevărului. Doar neadevăruri sfruntate sînt și cele din »V. P.« Nr. 43 sub titlul »Din isprăvile d-lui deputat — Tachiță«. Îl putem felicita pe întemeietorul erei democratice, dl Florică, că i-a succes a-și crește atît de bine »ucenicii« săi, încît astăzi îl ajung, ba îl și întrec poate într'aleminciunii. Căci numai un »ucenic dacian« poate să fi fost acela, ce n'a văzut la adunarea d-lui Isopescu în Storojineț miile de costume țărănești, ce formau majoritatea covârșitoare a convoiului, ci a văzut numai caftane. Și la adunarea din Cupca zice că au fost numai 20—30 de țărani, cînd într'adevăr au fost peste 500. Și călăreții au fost harțați de-ai lui Brodowski! Gospodarii Vasile și Lazar Timeș, băietanii Morar, Percec, Bolocan etc. sînt oare harțați de-ai lui Brodowski, d-le »ucenic« sau sînt cei mai buni gospodari din sat? Ei dar ce să mai înșir vorbă lungă? Oamenii cinstiți și așa nu cred de mult în aceea ce scrie »Voința« și bine fac. Dar mi-i milă de țărani — în numele căroră zic ei că lucră — că-i democratisează cu totul. Căci după ce au cetit articolul menționat, am auzit cum ziceau: »Oare la atita imblă domnii la școală ca să învețe a scrie minciuni? La ce mai trebuie dar școală?« Astea sînt adevăruri. Dar cui să li spui? Doară celor, ce nu vreu acum să te audă, dar vor fi odată responsabili pentru soarta acestui popor,

Martor ocular.

Știri locale și din lume.

Logodnă. Dl Alexandru Baloșescu, administrator c. r. la perceptoria din Vinița, s'a fîdanțat cu d-șoara Maria Iacobovici de Boldișor, fiica d-lui Constantin Iacobovici de Boldișor, maestru poștal c. r. din Cireș. Transmitem felicitări sincere.

Caz de moarte. Joi a murit în Viena fostul prezident al Bucovinei *baronul Burgignon*, în etate de 61 ani. Activitatea sa ca prezident ni va rămîne nouă Romînilor vecinic în memorie, căci politica inaugurată de d-sa a fost pentru noi nefastă de tot. Cu toate acestea, de mortuis nil nisi bene, deci doarmă în pace.

Eri a murit în Banila moldovenească, proprietarul Alexandru de Repta. În-mormîntarea se va sevîrși Duminică în 29.

Petrecere. Abiturienții romîni dela gimnasiul din Suceavă aranjează Joi în 30 Octombrie a. c. în sala otelului Central din Suceava o serată. Președinte de

onoare e dl prof. gimnasiul Severin Procopovici. Intrarea de persoană 1 coroană. Venitul curat e destinat pentru internatul romîn din Suceava.

Bagatelizare de limba noastră. S'a publicat în mai multe rînduri în aceste coloane despre unele inconveniente ce le suferă publicul nostru din cauza năbăgării de seamă a unor funcționari ai statului. Un nou și interesant caz ne oferă ocaziunea de a ave o idee clară despre buna ordine, ce o țin unii funcționari la oficiile poștale din loc. Cazul care ne îndeamnă să pășim iară pe calea publicității e următorul:

Din incidentul repausării Magnificenții Sale a d-lui Dr. Vasile Găina s'a trimis din partea familiei decedatului în 31 August a. c. — conform datei poștale — și venerabilului părinte Ioan Iliuț, paroh din Cajvana un anunț funebrel. Plicul a fost destul de lămurit astfel adresat: »P. C. Ș. Ioan Iliuț, paroh Cajvana«. Ce să vezi înșă, după trei săptămîni primesc familianții repausatului anunțul înapoi (!), se vede că din cauza că n'au putut afla locul destinat. Curioase de tot sînt însemnările poștale. Mai întîi au cetit »Craiova« în loc de »Cajvana«, astfel că anunțul ajunsese în România și poartă sigilul »Craiova — 2 Sept. 07 I.*«. Acolo se vede că neputînd afla pe adresatul, sau știind că în Bucovina se află satul Cajvana, a trimis un funcționar de acolo anunțul retour la Austria, scriînd deasupra plicului cu plumbul »Austria«. Nu mai știm pe unde a mai cutrierat anunțul, dară a mai fost însemnat cu creion albastru cuvîntul »Galiz«-(ien) — horribile dictu —, dară totuși în fine Marti în 24 Sept. a. c. a ajuns iară acolo, de unde a fost trimis, numai nu în Cajvana, un loc se vede șters de pe fața pămîntului. Da, știm sigur dacă s'ar fi adresat »Keschwana« și nu »Cajvana«, atunci anunțul ar fi acum în minile adresantului. Nu știm ce să zicem, să fie lipsă de cunoștință, e ignoranță față de tot ce e romînesc, sau îndeocomun tot mecanismul seamănă să aibă defecte mari? Aceste la cunoștința direcțiunii poștelor din loc și a deputaților noștri.

Excursiunea la Cotul-Ostriței în scopul cercetării petrecerei populare de-acolo se va putea face din Cernăuț cu trăsurile, cari vor aștepta Duminică în 29 Sept. începînd dela 12 oare ameazăzi pînă spre 4 p. m. și anume lingă podul de peste calea ferată ce trece pe sub strada rusască din Cernăuț. Altă parte din trăsurile trimise va aștepta lingă rohatca din Caliceanca pe drumul spre pădurea Horceci. Stînțății oaspeți din Cernăuț sînt rugați a osteni pînă la trăsuri sau a pleca cu trenul de 2½ oare p. m. pînă la gara Mahala. Comitetul.

Vizitări înalte. Septămîna trecută a fost școala profesională pentru prelucrarea lemnului din Cîmpulung vizitată de cătră fostul ministru de interne Ioan Poni și de actualul ministru de interne Ioan Bratianu cu soția sa. Acești domni s'au interesat mult despre străvechiul mobilăromin, care se cultiva la aceasta școală cu un succes strălucit, aducînd școalei elogiile cele mai frumoase. Ministrul Bratianu a comandat mai multe mobile la absolvenții acestei școli și mai ales copii de pe lucruri vechi pentru muzeul etnografic, care se va deschide în curînd în București.

Romînia și Macedo-romîni. »Pester Lloyd« de Vineri seara publică un articol din București în chestiunea macedonă, care este introdus cu un interview al președintelui societății culturale macedo-romîne din București Dr. Leonte, care zise între altele, că Romîniî urmăresc numai un scop cultural, adică, vreau să împedecă, ca să se răpească Macedo-romînilor naționalitatea și vreau să-și spună și ei cuvîntul la rezolvarea chestiunii macedonene. Articolul vorbește apoi cam ironic despre crearea unei chestiuni cuțovalache, accentuînd că într'adevăr Romînia vrea să-și reserve ua rol pentru cazul rezolvării chestiunii macedonene.

Gaz. Trans.

Situația în Maroc. Ministrul Clemencean interviewat în chestiune ruperei tratativelor cu Marocul, a declarat, că este absolut inexat că guvernul a impus anu-

mite norme generalului Drude pentru tratative. Generalul Drude este liber de a asculta sau de a respinge propunerile ce i-se fac, el are întreaga răspundere, dar și întreaga încredere. Dînsul n'a respins pe emisari, dar s'a grăbit totuși în vederea neizbutirei tratativelor. Guvernul l'a aprobat. Triburile mai apropiate de Casablanca sunt pentru pace, triburile mai depărtate sînt însă războinice, au nevoie de o lecție și această lecție li se va da. Primul ministru a încheiat declarînd, că este de părere, că Mulai Hafid și-a strîns trupele numai pentru a merge la Rabab iar nu pentru a combate.

Ministrul Renault a oferit Vineri în Casablanca un mare banchet ofițerilor armatelor de uscat și apă francezi și spanioli. Toți consulii au luat parte la banchet, în afară de consulul Germaniei, care s'a scuzat din cauza unui doliu recent. În toastul ce l'a ridicat, ministrul Franței a spus, că a fost fericit să poată vizita la fața locului frumoasele trupe de uscat și mare, cari au rivalizat prin curaj. Ministrul își dă seama de puterea ce reese din camaraderia frățescă a soldaților. Cea mai vie dorință a guvernului, a spus dl Renault, este lucrînd de comun acord cu guvernul spaniol, să se pacifice regiunea fără a se întreprinde nimic peste ceea ce este necesar, pentru a impune pacea acelora, cari au îndrăznit să massacreze și să prade, să excite fanatismul pentru a distruge o operă de civilizație. Dl Renault a conchis exprimînd speranța, că sarcina va fi în curînd îndeplinită, grație valoarei trupelor franceze și spaniole.

Asociațiunea la Bistrița. Cetim ia Gaz. Trans. Conform programului stabilit comitetul central al »Asociațiunei« a sosit Vineri la oarele 12 din zi în Bistrița. La gară eșise spre întîmpinare oaspeților aproape întreaga inteligență romînă din Bistrița în frunte cu directorul despărțămîntului Bistrița, dl Dr. Tripou. Membrii comitetului central, dîndu-se jos din tren, au fost salutați de cătră dl protopop Gerasim Domide, a cărui cuvinte călduroase au fost subliniate cu vii aclamațiuni. D-lui Domide i-a răspuns vicepreședintele »Asociațiunei« dl Andreiu Birsanu care a mulțumit comitetului local și publicului prezent pentru frumoasa primire ce s'a făcut membrilor comitetului central. Încuartațiunea oaspeților s'a făcut la hotele și la familiile romînești. Afară de oaspeții sosiți Vineri sînt anunțați încă o mulțime de oaspeți între cari deputații: Vlad, Vaida, Maniu, Stefan Pop și George Pop de Băsești. Joi seara sosise dl F. Hossu Longin din Deva cu doamna, prezidenta »Reuniunii femeilor romîne din Hunedoara«, doamna Erdélyi și d-șoara Barcian, cari lucrează la aranjarea expoziției lucrurilor din atelierul reuniunii în sala cea mică din etagiu dela »Gewerbeverein«. Expoziția promite a fi foarte interesantă. De asemenea a sosit artistul Z. Birsan cu d-na și dl Băila, d-șoara Virginia Gall Joi, Valeria Papp și dl Bratianu. La oarele 8 seara s'a ținut sara de cunoștință la care a participat lume multă.

Anarhie în Coreea. Călătorii sosiți din Tientsin spun, că în toată Coreea, afară de capitală domnește o mare anarhie. Locuitorii au întreprins o acțiune de nimicire contra Japonezilor. În multe părți s'au rupt firele telegrafice și s'au scos șinele. Coreanii posedă arme moderne. Japonezii pentru un moment se mulțumesc să incendieze satele răsculaților. În Seul se află o puternică armată japoneză, care e în stare să menție ordinea.

Criză ministerială în Bulgaria. Din Sofia se anunță, că în guvern a izbucnit o gravă criză. Ministrul agriculturii, Nicolai Ghenadieff, a publicat o scrisoare deschisă, în care arată, că măsurile ce s'au luat în potrirea profesorilor, au desorganizat învățămîntul și sînt ilegale. Din această pricină demisia ministrului școalelor Apostolof, este sigură. Faptul acesta a sdruncinat situația întregului cabinet. Prințul Ferdinand a fost nevoit să-și amîne plecarea.

Congresul presei. Sîmbătă s'a deschis în Bordeaux în pompoasă sală de concert al 11-lea congres al presei, la care i-au parte 400 de deligați. Guvernul e reprezentat la congres prin prefectul departamentului Giron, care a comunicat că la

banchetul presei de marți va asista și ministrul de externe Pichon. Congresul a fost deschis de președintele Wilhelm Singer, care în discursul său a exprimat omagiile congresului față de Franța și președintele Fallières. A răspuns prefectul cetînd o telegramă de salutare a ministrului Pichon. După amiază au început desbaterile. Seara a avut loc un banchet la expoziția marină.

Mersul colerei în Rusia. Agenția Westnik spune, că pînă acuma s'au constatat 4512 cazuri de coleră din cari 2320 urmate de moarte în guvernamentele Samara, Saratov, Simbirsk, Astrachan, Nișinogorod, Kasan, Kostroma, Iaroslavl, Baku, Wiatka, Tșerrigov, Perm, Vladimir și în orașele Kiev, Jekaterinoslavl, Baku și în teritoriile Sirdaria și Akmolinsk.

Știri ultime.

Marți în 1 Octombrie va afla loc proxima ședință a dietei și la ordinea zilei este proiectul pentru edarea unei legi nouă comunale. Abia la încheierea gazetei noastre ni-a venit la mînă numitul proiect, care este tipărit gata, a trecut deja prin mîna guvernului și odată ce va fi votat de dietă, va fi imediat înaintat M. S. Impăratului spre sancționare. Nu ni stă destul timp la dispoziție, ca să ni dăm părerea asupra acestui proiect; frunzărindu-l înșă, am aflat la pag. 41 §. 7 următoarele: »In scopul alegerii comitetului comunal are primarul să compună o consemnare a tuturor membrilor comunali cu drept electiv.

In consemnare sînt de indus:

- a) civii;
- b) Păstorii sufletești ai confesiunelor creștine, cari sînt stabili (bleibend) aplicați în păstoria sufletească din loc și predicatorii (rabinii) confesiunii israelite etc.
- c) Directorii, profesorii și învățătorii dela școalele superioare și toți învățătorii poporali, cari sînt aplicați la școalele poporale din comună etc.

Nu încape discuție, că legea comunală, cum este ea în prezent, nu mai corespunde spiritului timpului modern. Să aflăm înșă într'un proiect nou, că toți învățătorii, deci chiar și cei provizori și auxiliari au drept electiv, pecînd dintre preoți să aibă acelaș drept numai cei stabili aplicați (bleibend verwendeten), la așa ceva nu ne-am putut aștepta.

Este doară notoric, că întrebarea, ori de sînt operatori definitiv sau provizor aplicați în păstoria sufletească, nu este încă pe deplin rezolvată și atîrnă dela oficiile competente, (prefecturi), ori de-i recunoscut cooperatorul drept electiv, ori ba.

Dacă presupunem, că prefectul nu voiește să recunoască unui cooperador dreptul electiv, atunci învățătorii provizori, auxiliari etc. au mai mari drepturi decît cooperatorii, administratorii parohiali, expoziții și coperatorii personali. Ori de poate așa ceva să fie just, nici nu voim să discutăm.

Apelăm la toți deputații, cari aparțin clerului, ca să se întrepună cu toată tăria pentru modificarea §. 7 pag. 41 din proiectul amintit și anume în acel sens, ca toți pastorii sufletești aplicați în păstoria sufletească din loc, să aibă drept electiv.

